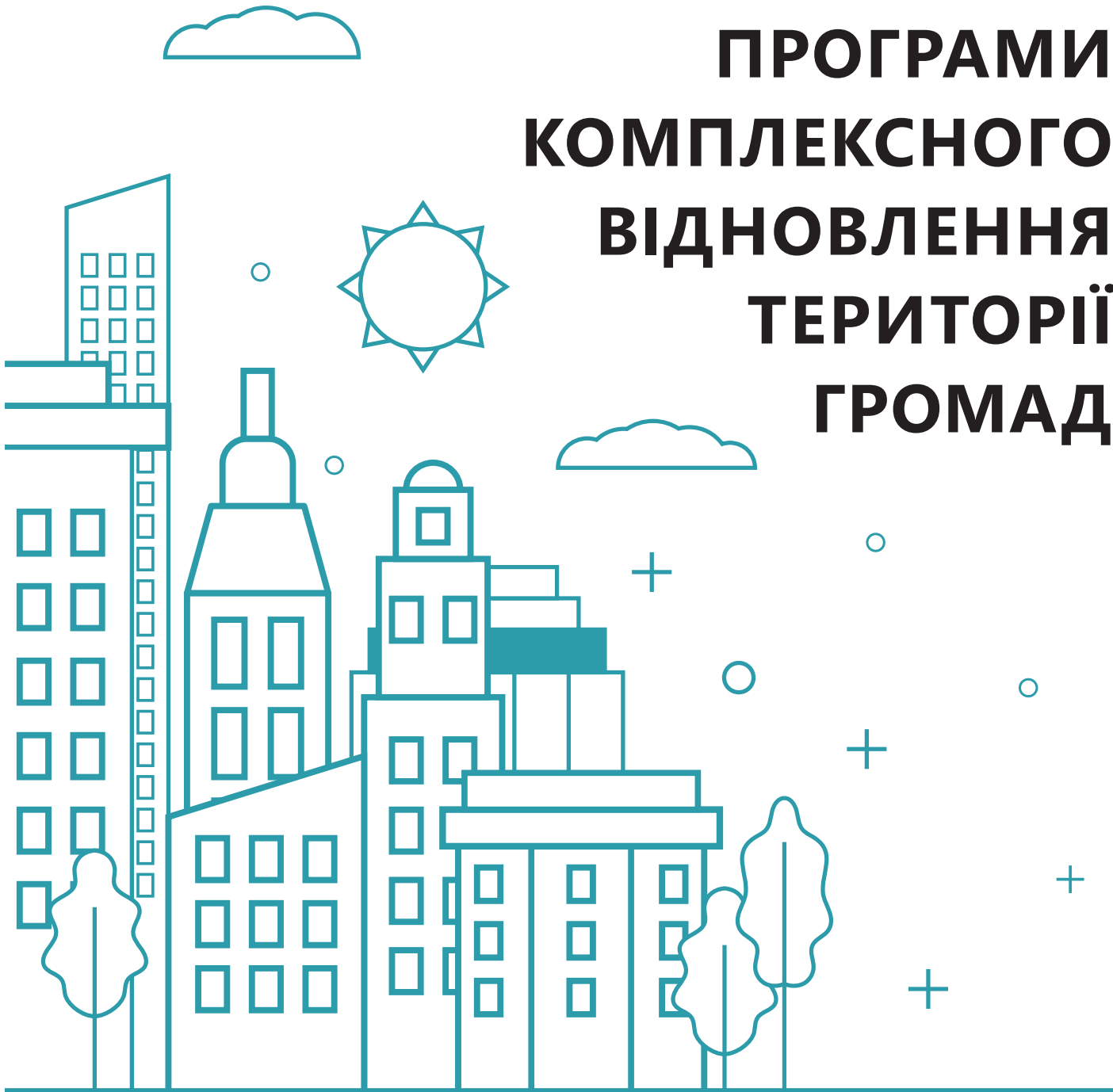

РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ГРОМАД

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ГРОМАД

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Благодійний фонд «Право на захист»

**Проект «Зменшення вразливості до ризиків катастроф
в Україні (Фаза II)»**

Виконавець:

Софія Шутяк, стратегічний аналітик БФ «Право на захист»

За фінансової підтримки Європейського Союзу.

Проте висловлені погляди та думки належать лише автору і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Департаменту цивільного захисту і гуманітарної допомоги Європейського Союзу. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не несуть за них відповідальності.

Київ 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
Алгоритм підготовки програми відновлення територіальної громади	6
I. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ	7
Інженерний захист територій	7
Оновлення містобудівної документації	8
Критерії планування відновлення	9
Засади розроблення програм комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)	9
Пріоритет Сендайської рамкової програми «відбудувати краще, ніж було»	13
II. ПРОЦЕДУРНІ ПИТАННЯ ДО ПІДГОТОВКИ ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ	15
Взаємоузгодженість програм відновлення областей та громад	15
Функціональні типи територій, акцент на території відновлення	18
Технічні вимоги до форми програми комплексного відновлення	20
Рішення про розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)	21
III. НАПОВНЕНІСТЬ ПРОГРАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ ДУМОК ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН	22
Збір вихідних даних для програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)	22
Врахування інтересів держави та суміжних територіальних громад	23
Залучення громадськості	24
Структура та зміст програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)	24
План реалізації програми комплексного відновлення території територіальної громади	32

IV. ПОГОДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО НЕЇ	33
Погодження програми уповноваженим органом містобудування та архітектури обласної державної адміністрації	33
Забезпечення публічності та прозорості розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)	34
Внесення змін до програми відновлення	35
Додаток А	
Проект рішення про розроблення програми комплексного відновлення території (її частини)	36
Додаток Б	
Проект запиту на вихідні дані	38
Додаток В	
Проект рішення про створення Консультативно-дорадчого органу з питань розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)	39
Додаток Г	
Форма запиту до служби підтримки ПВУ-НКПВУ	42
Корисні джерела	43

ВСТУП

Нові виклики, що стоять перед громадами, — це і можливості. Будь-яка криза — це можливість переглянути існуючі правила управління, підходи та закласти основу для якісних змін. Незважаючи на повномасштабне російське вторгнення, міжнародна спільнота готова підтримувати Україну та надавати допомогу на відновлення. Проте досвід країн, які відбудовувалися, свідчить про те, що таку допомогу слід приймати дуже виважено, особливо перебуваючи ще на етапі вступу до Європейського Союзу. Також необхідно враховувати раніше взяті Україною зобов'язання у частині виконання вимог Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС,¹ а також Цілі сталого розвитку 2030.² Особливу увагу слід приділяти оцінці ризиків та відбудові за принципом «краще, ніж було» («Build Back Better»). Цей принцип закладено як четвертий пріоритет Сендайської рамкової програми зі зниження ризику лих. Він визначає необхідність дуже обережного, виваженого, із врахуванням усіх зацікавлених сторін планування майбутнього розвитку, з акцентом на можливі впливи надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру на об'єкти відновлення. А саме — попередження негативного впливу.

Ці методичні рекомендації розроблені відповідно до законодавства України, із особливим акцентом на Закон України «Про засади регіональної політики», ст. 15–2 Закону України «Про регулювання містобудівної документації», Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки,³ Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки⁴ та Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них (далі у тексті — Порядок).⁵

Методичні матеріали покликані інституційно підтримати територіальні громади і надати їм допомогу для швидкого та оперативного збору інформації, її аналізу та прийняття рішень. Тут зібрано найактуальнішу інформацію, нормативні акти, ресурси, взірці документів, якими можуть скористатися громади для ефективного управління під час складення програм комплексного відновлення території територіальної громади (далі — ТГ).

¹ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

² Цілі сталого розвитку та Україна, <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>.

³ Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

⁴ Деякі питання реалізації у 2021–2023 роках Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/497-2021-%D1%80#Text>.

⁵ Порядок розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1159-2022-%D0%BF#Text>.

Ці рекомендації підготовлені з особливою увагою до громад, що зазнали впливу війни. Ні закон, ні Порядок не вказують на те, що план відновлення поширюється на певну категорію громад. Проте зміст плану відновлення передбачає аналіз негативних впливів, що призвели до необхідності розроблення програми, на традиційний характер середовища, історичні ареали населених місць, об'єкти культурної спадщини, інформацію

про шкоду, заподіяну бойовими діями, терористичними актами, диверсіями, надзвичайними ситуаціями. Що, у свою чергу, вимагає від громади пошуку інформації щодо необхідних заходів інженерної підготовки та інженерного захисту території у майбутньому та підготовки пропозицій щодо внесення змін або розроблення містобудівної документації на місцевому рівні.

АЛГОРИТМ ПІДГОТОВКИ ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Ґрунтуючись на опрацьованій нормативно-законодавчій та процедурній базі, а також для зручності сприйняття розроблених методичних матеріалів, автором пропонується такий Покроковий алгоритм підготовки програм відновлення териториторіальної громади (її частини):

Крок 1. Прийняття рішення про розроблення програми комплексного відновлення території та затвердження складу робочої групи

Крок 2. Визначення об'єму необхідної інформації для складання програми та направлення запитів про отримання вихідних даних

Крок 3. Створення тимчасового консультативно-дорадчого органу

Крок 4. Складення проекту програми комплексного відновлення території

Крок 5. Погодження програми

Крок 6. Громадське обговорення програми

Крок 7. Внесення змін та перепогодження у разі потреби

Крок 8. Розроблення та затвердження плану реалізації програми

Крок 9. Затвердження програми

Крок 10. Оприлюднення програми та плану реалізації

I. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ

ІНЖЕНЕРНИЙ ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЙ

Інженерний захист територій — комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів, спрямованих на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, забезпечення захисту територій, населених пунктів та суб'єктів господарювання від їх наслідків та небезпеки, що може виникнути під час воєнних (бойових) дій або внаслідок таких дій, а також створення умов для забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання і територій в особливий період.

Інженерно-технічні заходи цивільного захисту — комплекс інженерно-технічних рішень, спрямованих на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, забезпечення захисту населення і територій від них та небезпеки, що може виникнути під час воєнних (бойових) дій або внаслідок таких дій, а також створення умов для забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання і територій в особливий період.

Інженерний захист територій включає⁶:

- 1) проведення зонування територій за наявністю об'єктів підвищеної небезпеки і небезпечних геологічних, гідрогеологічних та метеорологічних явищ і процесів, ризику виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з ними, а також інших небезпечних зон, визначених відповідно до державних будівельних норм, що належить до компетенції Державної служби з надзвичайних ситуацій;
- 2) віднесення території та населених пунктів до відповідних груп цивільного захисту та віднесення суб'єктів господарювання до відповідних категорій цивільного захисту;
- 3) розроблення та включення вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту, у тому числі заходів світлового та інших видів маскування, до відповідних видів містобудівної і проектної документації та реалізація їх під час будівництва і експлуатації;
- 4) урахування можливих проявів небезпечних геологічних, гідрогеологічних та метеорологічних явищ і процесів та негативних наслідків аварій під час розроблення генеральних планів населених пунктів і ведення містобудування;
- 5) розміщення об'єктів підвищеної небезпеки з урахуванням наслідків аварій, що можуть статися на таких об'єктах;
- 6) розроблення і здійснення заходів щодо безаварійного функціонування об'єктів підвищеної небезпеки;
- 7) будівництво споруд, будівель, інженерних мереж і транспортних комунікацій із заданими рівнями безпеки та надійності;
- 8) будівництво протизсувних, протиповеневих, протиселевих, протилавінних, протиерозійних та інших інженерних споруд

⁶ Кодекс цивільного захисту України, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>.

- спеціального призначення, їх утримання у функціональному стані;
- 9) обстеження будівель, споруд, інженерних мереж і транспортних комунікацій,
- розроблення та здійснення заходів щодо їх безпечної експлуатації;
- 10) інші заходи інженерного захисту території залежно від ситуації, що склалася.

Оновлення містобудівної документації

Містобудівна документація на місцевому рівні може бути оновлена за рішенням місцевих рад. Оновлення містобудівної документації передбачає:

- 1) актуалізацію картографо-геодезичної основи;
- 2) перенесення з паперових носіїв у векторну цифрову форму;
- 3) приведення містобудівної документації у відповідність із вимогами законодавства в частині формату зберігання та оброблення даних.

Затвердження оновленої містобудівної документації на місцевому рівні здійснюється згідно із статтями 16–1, 17, 18 та 19 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». При цьому затвердження оновленої містобудівної документації на місцевому рівні, що не пов'язано із внесенням змін до неї, не потребує звернення до відповідних органів виконавчої влади для визначення державних інтересів, проведення громадського обговорення. Стратегічна екологічна оцінка такої документації не здійснюється, крім випадку, якщо замовником, відповідно до законодавства, прийнято рішення про здійснення стратегічної екологічної оцінки незначних змін до документа державного планування на місцевому рівні.

Склад, зміст, порядок розроблення та оновлення містобудівної документації на місцевому рівні встановлюються Кабінетом Міністрів України у Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження такої.

Містобудівна документація на місцевому рівні містить розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту. Затвердження містобудівної документації на місцевому рівні за відсутності такого розділу забороняється.

Міністерство розвитку громад і територій України (далі — Мінрегіон) спільно з Державною службою України з надзвичайних ситуацій (далі — ДСНС) оновлює державні будівельні норми щодо складу та змісту розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту у містобудівній документації.

Наразі на вебсайті Мінрегіону опубліковано для ознайомлення першу редакцію проекту державних будівельних норм на заміну ДБН Б.1.1–5:2007 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у містобудівній документації».⁷ Проте ці ДБН досі чинні.

⁷ Перша редакція проекту ДБН «Склад та зміст розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту у містобудівній документації», <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diialnosti/building/tech-reg/normuvannia/proekti-budivelnih-norm-dlya-obgovorennia/persha-redakciya-proektu-dbn-sklad-ta-zmist-rozdilu-inzhenerno-tehnicnih-zahodiv-cyvilnogo-zahystu-u-mistobudivnij-dokumentaciyi/>.

КРИТЕРІЇ ПЛАНУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ

Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) (далі — програма комплексного відновлення ТГ, програма відновлення ТГ) — місцева програма відновлення територій, яка визначає основні просторові, містобудівні та соціально-економічні пріоритети політики відновлення і включає комплекс заходів для забезпечення відновлення території відповідної області, території територіальної громади (її частини), яка постраждала внаслідок збройної агресії проти України або в якій сконцентровані соціально-економічні, інфраструктурні, екологічні чи інші кризові явища. Програма комплексного відновлення не належить до містобудівної документації.

Критерії планування відновлення України та роль і місце програм відновлення місцевих громад:

- єдина трирівнева система документів стратегічного планування регіонального розвитку: держава-регіон-громада, зокрема, обов'язкове розроблення сільськими, селищними, міськими радами стратегій розвитку територіальних громад;
- територіально-орієнтований підхід при плануванні на основі визначення

функціональних типів територій (території відновлення; регіональні полюси зростання; території з особливими умовами для розвитку; території сталого розвитку);

- **комплексний підхід до відновлення та розвитку регіонів та територій, що постраждали внаслідок військової агресії проти України, на основі плану відновлення та розвитку регіонів, який включатиме регіональні плани відновлення та розвитку, а також окремі заходи і проекти регіонального розвитку та/або проекти місцевого розвитку територіальних громад, території яких віднесено до функціонального типу територій — «території відновлення»;**
- посилення інституційної підтримки регіонального розвитку: надання агенціям регіонального розвитку⁸ права надавати платні послуги, розширення переліку їх засновників за рахунок міських, селищних, сільських рад тощо;
- конкретизації механізму та порядку моніторингу та оцінювання реалізації державної регіональної політики (зокрема, створення та запуск Геоінформаційної системи моніторингу і оцінювання розвитку регіонів та громад (ГІС)) тощо.

ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ЇЇ ЧАСТИНИ)

Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) має сприяти впровадженню таких сучасних підходів та практик розвитку регіонів,

територіальних громад, населених пунктів та частин їх територій, які повинні враховувати визначення основних просторових,

⁸ Типове положення про агенцію регіонального розвитку, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/258-2016-%D0%BF#Text>.

містобудівних та соціально-економічних пріоритетів політики відновлення. А саме:

Людиноцентризм та соціальна справедливість

Основа цього підходу закладена у статтях 3 та 21 Конституції України.

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.

Раціональне просторове планування

Виходячі зі змісту норм Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», можна припустити, що цей підхід реалізується через сталий розвиток території територіальної громади. Соціально, економічно та екологічно збалансований розвиток території територіальної громади спрямований на створення економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасних та майбутніх поколінь на основі раціонального використання ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інтелектуальних тощо), технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної,

виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної, екологічної інфраструктури, поліпшення умов проживання, відпочинку та оздоровлення, збереження та збагачення біологічного різноманіття та культурної спадщини. Також тут охоплено забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій; визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, транспортних, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон і об'єктів.

Забезпечення балансу розселення та розміщення робочих місць

Цей вектор базується на статті 43 Конституції України. Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та виду трудової діяльності, реалізує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Це означає, що спершу держава планує, сприяє розвитку місць праці, а тоді вже планує житлову забудову.

Стала міська мобільність

Стала міська мобільність досягається шляхом розробки Планів сталої міської мобільності (ПСММ)⁹ — це інструмент стратегічного планування розвитку транспортної системи та формування транспортної політики міста.

⁹ Угода про фінансування між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу [Кліматичний пакет для стабільної економіки: (CASE) в Україні ENI/2020/042–818], https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_017–20#Text.

Стимулюванням розроблення територіальними громадами та окремими населеними пунктами планів сталої міської мобільності відповідно до кращих практик ЄС та із визначенням заходів з підвищення безпеки дорожнього руху.¹⁰

Фінансова угода між Україною та Європейським інвестиційним банком «Міський громадський транспорт України II»¹¹ передбачає, що органи місцевого самоврядування готують або оновлюють існуючий план сталої міської мобільності та затверджують його у формі та за змістом, згідно з процедурами та в терміни, встановленими в Посібнику з програмних процедур. Кредит також може бути використаний для фінансування контрактів з консультантами та експертами, призначеними для підтримки (i) управління, координації, моніторингу, планування інвестиційної програми на рівні ініціатора (включаючи Групу управління та підтримки проекту) та кінцевого бенефіціара, включаючи План сталої міської мобільності, договір про надання послуг міського громадського транспорту, Стратегію сталої міської мобільності та (ii) підготовки, проектування, нагляду та реалізації Субпроектів.

Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року¹² та Стратегія економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року передбачають забезпечення розроблення та прийняття «планів сталої міської мобільності» у громадах

з урахуванням інклюзивності та принципів сталої міської мобільності.

Інклюзивність

Комплексне поняття, що передбачає не лише доступність усіх видів будівель людям з обмеженими можливостями, але і застосовується до взаємовідносин між органами влади та людьми тощо. Наприклад, це облаштування доступності всіх будівель для осіб із інвалідністю, дітей у візках, облаштування електронної сторінки та надання адміністративних послуг у такий спосіб, щоб це було зручно особам із вадами зору та слуху тощо.

Енергоефективність

Енергетична ефективність — кількісне співвідношення між роботою, послугами, товарами або енергією на виході та втраченою енергією на вході, як визначає це однойменний закон.¹³ Простими словами — це зменшення витрат на енергію, необхідну для отримання певних послуг чи продукту. Зазвичай ми чуємо про енергоефективність через заміну звичайного освітлення на світлодіоди, заміну вікон та утеплення будинків тощо. У широкому контексті це може бути заміна дорогого газу на альтернативні паливні брикети із соломи чи лушпиння тощо.

Екологічність

Дотримання природоохоронного законодавства та врахування, що право на екологічну безпеку гарантується шляхом забезпечення в Україні екологічної рівноваги. Оскільки екологічна рівновага у кожному конкретному

¹⁰ Стратегія підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80#Text>.

¹¹ «Міський громадський транспорт України II», Фінансова угода між Україною та Європейським інвестиційним банком, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971_006-20#Text.

¹² Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>.

¹³ Закон України «Про енергетичну ефективність», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20#Text>.

випадку вимагає оцінки та її визначення, слід пам'ятати про існуючі стандарти, нормативи, будівельні норми тощо. А також застосувати процедури екологічних оцінок.

Збереження культурного розмаїття та національної пам'яті

Збереження культурної спадщини як одного з головних чинників формування української національної ідентичності, невід'ємної складової всесвітнього культурного доробку людства є обов'язком держави та громадськості, відповідальністю перед прийдешніми поколіннями. Відповідно до статті 54 Конституції України, «державою забезпечується збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, вживає заходів для повернення в Україну

культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами».

Програми комплексного відновлення повинні також відповідати Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року, визначеним Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722.

Підтримуючи проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку та Україна»,¹⁴ українці повинні забезпечувати дотримання Цілей сталого розвитку України.

Рисунок. **Глобальні цілі сталого розвитку**¹⁵

1	Подолання бідності	2	Подолання голоду
3	Міцне здоров'я	4	Якісна освіта
5	Гендерна рівність	6	Чиста вода та належні санітарні умови
7	Відновлювана енергія	8	Гідна праця та економічне зростання
9	Інновації та інфраструктура	10	Зменшення нерівності
11	Сталий розвиток міст та спільнот	12	Відповідальне споживання
13	Боротьба зі зміною клімату	14	Збереження морських екосистем
15	Збереження екосистем суші	16	Мир та справедливість
17	Партнерство заради стійкого розвитку		

¹⁴ Цілі сталого розвитку та Україна, <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>.

¹⁵ Джерело: Цілі сталого розвитку, <https://business.diaa.gov.ua/handbook/sustainable-development-goals/cili-stalogo-rozvitku>.

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року є орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, проектів нормативно-правових

актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України.

ПРІОРИТЕТ СЕНДАЙСЬКОЇ РАМКОВОЇ ПРОГРАМИ «ВІДБУДУВАТИ КРАЩЕ, НІЖ БУЛО»

Перераховані вище підходи свідчать про те, що законодавець намагався запровадити принцип відбудови «краще, ніж було» так, як передбачено Сендайською рамковою програмою зменшення ризиків лих на 2015–2030 рр. Це зумовлює зміну підходів до організації систем цивільного захисту, зміни акцентів у боротьбі із наслідками катастроф та оцінку ризиків з метою недопущення їхнього настання. Цьому допомагають розроблені в Україні Плани управління ризиками затоплень, Стратегія екологічної безпеки та зміни клімату, Лісова стратегія, схеми землеустрою, встановлені на рівні закону обмеження та обтяження щодо користування власністю.

Досвід показує, що готовність до лих необхідно посилювати для більшої ефективності реагування та забезпечення наявності можливостей ефективного відновлення. Лиха, що вже настали, продемонстрували, що відновлення, реабілітація та фаза реконструкції, яка потребує підготовчих робіт ще до їх настання, є важливою частиною принципу відбудови «краще, ніж було» через інтеграцію заходів щодо зменшення ризику лих у майбутню відбудову. Тобто чим краще ми планували заходи з уникнення лиха чи готовність до нього на етапах планування та будівництва нових об'єктів, тим краще ми готові до критерію «краще, ніж було».

Важливо відмітити, що згідно цього принципу, важливе місце відводиться питанням інклюзії. Зокрема, твердження про врахування інтересів певних соціальних груп, жінок, дітей, інвалідів можливе лише у разі забезпечення участі саме цих осіб під час планування відновлення та реконструкції.

Запровадження пріоритету 4 Сендайської рамкової програми — «відбудувати краще, ніж було» — сприятиме досягненню цілей реформи державного управління у трьох ключових елементах виконавчої влади. А саме — структури, процедури та люди.

Планування відбудови України, у тому числі за принципом «краще, ніж було», присутнє на політичному порядку денному з 2014 року. Проте у загальнонаціональних масштабах про це почали говорити після 24 лютого 2022 року. Створено Національну раду з відновлення України від наслідків війни. Співголови, секретар Ради, інші члени Ради беруть участь у її роботі на громадських засадах. Порядок роботи Ради визначається регламентом, який затверджується на її першому засіданні.

Всього утворено 24 робочих групи, із зазначенням, що можуть створювати й інші. Із них лише дві робочі групи — «Аудиту збитків, понесених внаслідок війни» і «Будівництва,

містобудування, модернізації міст та регіонів України» — у напрацьованих ними матеріалах згадують про принцип «краще, ніж було». При чому група з аудиту збитків вказує лише на те, яким чином принцип буде застосовано. Зокрема, на думку експертів групи, цей принцип полягає у закладені 20 відсотків від вартості визначених збитків на відновлення. Що є не зовсім вірно з огляду на те, що суми, необхідні для відновлення, особливо за принципом «краще, ніж було», можуть бути в рази більшими, і повинні бути максимально точно порахованими відповідно до порядку обрахунку збитків.

Група «Будівництва, містобудування, модернізації міст та регіонів України» натомість

дає таке пояснення підходу «відбудувати краще, ніж було»: «відновлення та розвиток населених пунктів здійснюватиметься на основі кращих міжнародних практик із застосуванням сучасних рішень і «зелених» технологій, що дозволить здійснити суттєвий трансформаційний ривок для громад і регіонів України».

Нагадаємо, що зелені технології — це широке поняття, яке може стосуватися різних сфер економіки. Критерієм віднесення до зелених технологій є досягнення позитивного впливу такої діяльності на стан довкілля — покращення стану довкілля, недопущення погіршення умов відповідно до референтних тощо.

II. ПРОЦЕДУРНІ ПИТАННЯ ДО ПІДГОТОВКИ ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ

ВЗАЄМОУЗГОДЖЕНІСТЬ ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ ОБЛАСТЕЙ ТА ГРОМАД

Положення програми комплексного відновлення області є складовими вихідних даних для розроблення програм комплексного відновлення територій територіальних громад (їх частин). Проте вимоги до розробки програми комплексного відновлення області у порівнянні із вимогами до програм комплексного відновлення територій громад не містять усієї важливої інформації, якої потребують останні.

У наведеній нижче таблиці вказуються ті частини, які є вкрай важливими для врахування на рівні громади. На рівні області вони можуть бути лише узагальненими. З огляду на це, громадам важливо пам'ятати, що процес децентралізації завершився. Станом на зараз громади є головними відповідальними за збір, формування та правильне оформлення інформації про стан власної громади. Тому вони повинні розвивати власні компетентності у різних сферах публічного управління та адміністрування.

Таблиця 1. Порівняльна таблиця для програми комплексного відновлення області та територіальної громади

Програма комплексного відновлення області		Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)
1		2
Розробляється за рішенням голови обласної державної адміністрації		Розробляється за рішенням виконавчого органу сільської, селищної, міської ради
Розробляється у формі електронного документа та вноситься до Реєстру будівельної діяльності у форматі, визначеному Кабінетом Міністрів України в Порядку ведення електронної системи		
Включає:		
1	загальний опис області	загальний опис населеного пункту (території), для якого (якої) вона розробляється, у тому числі: а) географічне розташування; б) загальна економічна оцінка; в) загальна екологічна оцінка; г) кількість постійного населення; г) кількість тимчасово переміщеного населення
2	інформацію про наявність містобудівної документації на території області, аналіз щодо її актуальності та ступінь її реалізації	інформацію про наявність містобудівної документації на території територіальної громади (її частини), аналіз щодо її актуальності та ступінь її реалізації

	1	2
3	аналіз негативних впливів (у тому числі бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій), що призвели до необхідності розроблення програми	аналіз негативних впливів (у тому числі бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій), що призвели до необхідності розроблення програми аналіз негативних впливів, що призвели до необхідності розроблення програми, на традиційний характер середовища, історичні ареали населених місць, об'єкти культурної спадщини
4	аналіз ресурсів території для відновлення життєдіяльності області	аналіз ресурсів території для відновлення життєдіяльності території територіальної громади (її частини)
5	інформацію щодо необхідності підготовки території (у тому числі здійснення розмінування, демонтажу зруйнованих будівель та споруд, рекультивациі земель)	інформацію про шкоду, заподіяну бойовими діями, терористичними актами, диверсіями, надзвичайними ситуаціями: а) об'єктам житлової нерухомості та об'єктам громадського призначення; б) об'єктам виробничого комплексу (промисловості, сільського господарства тощо); в) об'єктам соціальної сфери; г) об'єктам культурної спадщини; г) об'єктам житлово-комунального господарства; д) об'єктам інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, інфраструктури електронних комунікаційних мереж, інженерної інфраструктури меліоративних систем; е) захисним спорудам цивільного захисту; є) іншим об'єктам, що мають вплив на життєдіяльність відповідної території територіальної громади (її частини) (за наявності).
6	інформацію щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення населених пунктів (територій), що постраждали внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій	інформацію щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення пошкоджених об'єктів шляхом виконання робіт з реконструкції, реставрації, капітального чи поточного ремонту
7	інформацію щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, інфраструктури електронних комунікаційних мереж, інженерної інфраструктури меліоративних систем	інформацію щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення об'єктів шляхом нового будівництва або пропозиції щодо будівництва нових об'єктів замість тих, що зазнали пошкоджень або зруйновані, з визначенням застосування проєктів повторного використання та розроблення індивідуальних проєктних рішень інформацію щодо необхідних заходів інженерної підготовки та інженерного захисту території
8	обґрунтовані пропозиції щодо зміни функціонального призначення окремих територій області (які мають вплив на інтереси декількох територіальних громад) з урахуванням існуючої забудови та наявної містобудівної документації	обґрунтовані пропозиції щодо доцільності зміни функціонального призначення територій територіальної громади (її частини) з урахуванням існуючої забудови та наявної містобудівної документації пропозиції щодо внесення змін або розроблення містобудівної документації на місцевому рівні

	1	2
9	обґрунтовані пропозиції щодо перенесення об'єктів виробничої сфери (які мають вплив на інтереси декількох територіальних громад)	обґрунтовані пропозиції щодо перенесення об'єктів виробничої сфери
10	загальні підходи та пропозиції щодо комплексного відновлення, розвитку території області та заходи для їх реалізації	план заходів для забезпечення комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) з визначенням пріоритетності
11	попередній фінансово-економічний розрахунок заходів для забезпечення комплексного відновлення області	попередній фінансово-економічний розрахунок для забезпечення заходів комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)
12	пропозиції щодо джерел фінансування заходів для забезпечення комплексного відновлення області.	пропозиції щодо джерел фінансування заходів для забезпечення комплексного відновлення території.
	<p>Голова обласної державної адміністрації протягом 5 робочих днів з дня оприлюднення звіту про громадське обговорення програми комплексного відновлення області вносить її на розгляд відповідної обласної ради.</p> <p>Програма комплексного відновлення області затверджується відповідною обласною радою протягом 30 календарних днів з дня її внесення на розгляд.</p>	<p>Виконавчий орган відповідної сільської, селищної, міської ради протягом 5 робочих днів з дня оприлюднення звіту про громадське обговорення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) вносить її на розгляд відповідної сільської, селищної, міської ради.</p> <p>Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) погоджується уповноваженим органом містобудування та архітектури обласної державної адміністрації протягом 10 календарних днів з дня її надходження.</p> <p>Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) затверджується відповідною сільською, селищною, міською радою протягом 30 календарних днів з дня її внесення на розгляд.</p>
	Положення затвердженої програми комплексного відновлення області є складовими вихідних даних для розроблення програм комплексного відновлення населених пунктів (територій)	Положення затвердженої програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) є складовими вихідних даних для розроблення та внесення змін до містобудівної документації на місцевому рівні
	Програма комплексного відновлення області розробляється відповідною обласною державною адміністрацією самостійно або із залученням відповідних фахівців підприємств, установ, організацій. Закупівля послуг з розроблення програми комплексного відновлення області здійснюється відповідно до закону.	Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) розробляється виконавчим органом відповідної сільської, селищної, міської ради самостійно або із залученням відповідних фахівців підприємств, установ, організацій. Закупівля послуг з розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) здійснюється відповідно до закону.
	Склад, зміст, порядок розроблення, проведення громадського обговорення, погодження, внесення змін до програми комплексного відновлення області визначаються Кабінетом Міністрів України	Склад, зміст, порядок розроблення, проведення громадського обговорення, погодження, внесення змін до програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) визначаються Кабінетом Міністрів України

1	2
Програма комплексного відновлення області не підлягає стратегічній екологічній оцінці, розгляду архітектурно-містобудівною радою	Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) не підлягає стратегічній екологічній оцінці, розгляду архітектурно-містобудівною радою
Фінансування робіт з розроблення програми комплексного відновлення області здійснюється за рахунок бюджетних коштів, міжнародної технічної та/або поворотної чи безповоротної фінансової допомоги міжнародних організацій	Фінансування робіт з розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) здійснюється за рахунок бюджетних коштів, міжнародної технічної та/або поворотної чи безповоротної фінансової допомоги міжнародних організацій

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТИПИ ТЕРИТОРІЙ, АКЦЕНТ НА ТЕРИТОРІЇ ВІДНОВЛЕННЯ

Плани відновлення територій та розвитку належать до документів державної регіональної політики. Такі документи розробляються з використанням територіально-орієнтованого та безпекового підходу, що передбачає визначення функціональних типів територій.

Для планування відновлення та стимулювання розвитку регіонів та територій, а також з метою запровадження органами

виконавчої влади і органами місцевого самоврядування спеціальних механізмів та інструментів, визначаються такі функціональні типи територій:

- 1) території відновлення;
- 2) регіональні полюси зростання;
- 3) території з особливими умовами для розвитку;
- 4) території сталого розвитку.

Територіями відновлення є мікрорегіони, територіальні громади, на території яких відбувалися бойові дії та/або які були тимчасово окуповані, та/або території яких зазнали руйнувань об'єктів критичної інфраструктури, соціальної інфраструктури, об'єктів житлового фонду внаслідок ведення бойових дій, а також які характеризуються різким погіршенням рівня соціально-економічного розвитку та значним переміщенням населення до інших регіонів та/або інших держав.

Регіональними полюсами зростання є мікрорегіони, територіальні громади, що характеризуються значно кращими географічними, демографічними, соціально-економічними показниками розвитку порівняно з іншими подібними територіями регіону, та зростання яких позитивно впливає на суміжні території, регіон та/або державу в цілому.

Територіями з особливими умовами для розвитку є макрорегіони, мікрорегіони, територіальні громади, рівень соціально-економічного розвитку яких є низьким або на яких існують природні, демографічні, міжнародні, безпекові чи інші об'єктивні обмеження щодо використання потенціалу території для розвитку. З метою застосування диференційованих заходів підтримки розвитку визначаються окремі функціональні типи територій з особливими умовами для розвитку.

Територіями сталого розвитку є самодостатні мікрорегіони, територіальні громади з наявним соціально-економічним потенціалом територій та спроможні до збалансованого розвитку в економічній, соціальній та екологічній сферах.

Перелік функціональних типів територій, а також вимоги щодо показників для віднесення територій до різних функціональних типів¹⁶ визначаються Кабінетом Міністрів України.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, утворює відповідну комісію для оцінки і віднесення територій до функціональних типів, до складу якої входять члени комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання регіональної політики та містобудування, за рішенням цього комітету (чисельністю не менше 50 відсотків складу такої комісії). Така комісія здійснює оцінку та визначає склад функціональних типів територій України, що затверджується Кабінетом Міністрів у Державній стратегії регіонального розвитку України.

За необхідності внесення змін до складу функціональних типів територій, затверджених Кабінетом Міністрів у Державній стратегії регіонального розвитку України, комісія приймає відповідне рішення.

Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки¹⁷ визначено типи територій, що потребують особливої уваги з боку держави та застосування спеціальних механізмів та інструментів стимулювання їх розвитку, серед яких виділено:

сільські території у несприятливих умовах — територіальні громади, що одночасно мають такі характеристики, як щільність сільського населення нижча 15 осіб на кв. кілометр, відстань до найближчих міст з населенням більше 50 тис. осіб понад 30 хвилин на автомобілі (орієнтовно 40 кілометрів автомобільними дорогами з твердим покриттям), чисельність населення скоротилася у період 2008–2018 рр. більш як на 30 відсотків;

¹⁶ Функціональний тип території — макрорегіон, мікрорегіон чи територіальна громада, які характеризуються сукупністю спільних соціальних, просторових, екологічних, економічних, безпекових та інших особливостей.

¹⁷ Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

прикордонні території у несприятливих умовах — територіальні громади, розташовані біля кордону з державами, відносини з якими передбачають додатковий рівень безпеки державного кордону, обмеження руху товарів та людей, що стримує розвиток місцевої економіки та залучення інвестицій (Російська Федерація, Придністров'я Республіки Молдова) в межах 30-кілометрової доступності, або лінії розмежування відповідно до Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції»;

тимчасово окуповані території України — частини території України, тимчасово окуповані внаслідок збройної агресії Російської Федерації, в межах яких, відповідно до Законів України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих

територіях у Донецькій та Луганській областях» та «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», збройні формування Російської Федерації та окупаційна адміністрація Російської Федерації встановили та здійснюють загальний контроль;

природоохоронні території та об'єкти — території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного заповідання, території та об'єкти екомережі, території Смарагдової мережі, водноболотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО відповідно до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних».

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ФОРМИ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Проект програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) розробляється у формі електронного документа, що створюється у вигляді файлу (пакета файлів) у форматі Adobe Portable Document Format (PDF). Він містить текстові, табличні та графічні матеріали документації, накладається електронний підпис, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису із використанням кваліфікованої електронної позначки часу і відповідно до вимог Закону України «Про електронні довірчі послуги».

У разі наявності у проекті програми комплексного відновлення ТГ інформації, яка

відповідно до закону належить до інформації з обмеженим доступом, така інформація подається у вигляді окремого файлу.

Матеріали проекту програми комплексного відновлення території ТГ, що містять інформацію, яка відповідно до закону належить до інформації з обмеженим доступом, не підлягають громадському обговоренню.

Поводження з матеріальними носіями, на яких розміщені електронні документи, що містять інформацію, яка відповідно до закону належить до інформації з обмеженим доступом, здійснюється відповідно до вимог Законів України «Про державну таємницю»,

«Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», а також Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення

документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 р. № 736.¹⁸

РІШЕННЯ ПРО РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ІІ ЧАСТИНИ)

Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) розробляється за рішенням виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, яке оприлюднюється на вебсайті та на офіційній сторінці у соціальних мережах (за наявності) сільської, селищної, міської ради, через місцеві засоби масової інформації (крім інформації, яка відповідно до закону належить до інформації з обмеженим доступом), а також надсилається до облдержадміністрації.

У рішенні про розроблення програми комплексного відновлення території ТГ визначається порядок утворення та діяльності робочої групи, а також строк подання пропозицій громадськості до проекту програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини), який має становити не менше ніж 10 календарних днів від дня опублікування рішення про розроблення програми комплексного відновлення на офіційному вебсайті сільської, селищної, міської ради (додаток А).

¹⁸ Наказ Міністерства розвитку громад та територій України № 198 від 02.11.2022 р. Про утворення Експертної робочої групи з питань ініціювання, підготовки, супроводження та реалізації спільних з Європейським інвестиційним банком проектів у рамках Програми з відновлення України, <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2022/11/nakaz-198-vid-02.11.2022.pdf>.

*Тут і далі під авторським зразком документа мається на увазі приклад документа, який розроблений автором цих методичних рекомендацій відповідно до основних вимог складання таких документів і пропонується для використання як зразок.

III. НАПОВНЕНІСТЬ ПРОГРАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ ДУМОК ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

ЗБІР ВИХІДНИХ ДАНИХ ДЛЯ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ІІ ЧАСТИНИ)

Центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, облдержадміністрації, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, районні держадміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, а також підвідомчі їм підприємства, установи та організації на запит виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, який розробляє відповідну програму комплексного відновлення території територіальної громади (її частини), надають вихідні дані для розроблення такої програми (додаток Б).

Такий запит слід направити до органів державної влади, держателів реєстрів та кадастрів з метою отримання доступу до запитуваних даних та отримання додаткової інформації.

Можливий список адресатів (не вичерпний) та інформація щодо якої до них звертатися:

- **Державна екологічна інспекція України** — при якій діє штаб із фіксування збитків, заподіяних війною, з метою отримання відомостей щодо інформації про шкоду, заподіяну бойовими діями, терористичними актами, диверсіями, надзвичайними ситуаціями довікілью відповідної громади.

Таку інформацію також можуть збирати громадські організації, яких доречно залучати до процесу збору вихідних даних. Крім того, можна звертатися до правоохоронних органів та органів прокуратури.

- **Державна служба України з надзвичайних ситуацій** — щодо інформації про шкоду, заподіяну бойовими діями, терористичними актами, диверсіями, надзвичайними ситуаціями, а також з метою отримання інформації щодо необхідних заходів інженерної підготовки та інженерного захисту території.
- **Міністерство розвитку громад і територій України** — щодо існуючих будівельних норм, стандартів, вимог та рекомендацій щодо внесення змін до відповідної містобудівної документації.
- **Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр)** — з метою отримання картографічної основи та даних щодо реального стану земельних ресурсів, наявних обмежень щодо користування землею внаслідок бойових дій тощо, перелік необхідних заходів із відновлення. Щодо користування відомостями Державного земельного кадастру законодавець прописав чіткий порядок взаємодії між Державним земельним кадастром,

іншими кадастрами та інформаційними системами шляхом надання доступу до відомостей Державного земельного кадастру в установленому порядку.

- **Міністерство економіки України** — інформація про вектори розвитку економіки України та потенційні інвестиційні плани.
- **Міністерство соціальної політики України** — інформація про внутрішньо переміщених осіб, що готові повернутися, стосовно вимог щодо інклюзивності, інтеграції осіб з інвалідністю тощо.
- **Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (Міндовкілля)** — щодо характеристики стану довкілля громади та головних елементів екосистеми;
- **Державне агентство водних ресурсів України (Держводагентство), Басейнове управління водних ресурсів** — щодо існуючих обмежень та потреб у користуванні водними ресурсами, переліки

водних об'єктів, заходів, що потрібно вжити для відновлення, включення ради у басейнові ради.

- **Міністерство охорони здоров'я України (МОЗ)** — щодо стану дотримання санітарного законодавства та заходи, необхідні для відновлення, належного забезпечення надання медичних послуг. Сусідні сільська, селищна, міська ради щодо врахування інтересів під час відновлення. Особливу увагу слід приділити запитам до сусідніх громад з огляду на пошук спільних рішень, взаємодопомоги тощо.
- Інших органів влади національного та обласного рівня з метою отримання всіх даних, що необхідні для розроблення програми відновлення.

Інформація та доступ до відповідних кадастрів і реєстрів інформаційних систем надаються протягом 10 робочих днів після надходження відповідного запиту.

ВРАХУВАННЯ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ ТА СУМІЖНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, який розробляє програму комплексного відновлення території територіальної громади (її частини), забезпечує врахування державних інтересів, інтересів суміжних територіальних громад шляхом здійснення запитів до облдержадміністрації, виконавчих органів сільських, селищних, міських рад суміжних територій територіальних громад та розгляду отриманої інформації під час розроблення відповідної програми.

Строк розгляду зазначених запитів становить не більше ніж 15 календарних днів від дня надходження та реєстрації.

У випадку отримання відповідей на запити після зазначеного строку вони розглядаються за рішенням виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, який розробляє відповідну програму комплексного відновлення території ТГ (у разі, коли інформація, що міститься у зазначених відповідях на запити, може вплинути на формування загальних підходів та пропозицій щодо комплексного відновлення, розвитку території територіальної громади (її частини) та заходів для їх реалізації).

ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ

Оприлюднення прийнятого рішення на офіційному вебсайті сільської, селищної, міської ради щодо розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) є підставою для подання пропозицій громадськості до проекту програми комплексного відновлення території ТГ до виконавчого органу відповідної сільської, селищної, міської ради у встановлений у такому рішенні строк.

Пропозиції до проекту програми комплексного відновлення території ТГ, подані після встановленого строку, не розглядаються.

Програма комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) розробляється виконавчим органом відповідної сільської, селищної, міської ради (уповноваженим органом містобудування та архітектури у разі його утворення) самостійно або із залученням фахівців підприємств, установ та організацій. Закупівля послуг з розроблення програми комплексного відновлення території ТГ здійснюється відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі».

Для забезпечення представлення заінтересованих осіб та громадськості під час розроблення програм комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) відповідним виконавчим органом сільської, селищної, міської ради утворюється тимчасовий консультативно-дорадчий орган — робоча група з числа представників сільських, селищних, міських рад, виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, органів державної влади, державних та комунальних підприємств, установ та організацій, інших заінтересованих сторін. До його складу входять не менш як 5 осіб і не більш як 21 особа (з непарною кількістю членів).

Утворення тимчасових консультаційно-дорадчих органів при органах місцевого самоврядування на сьогодні передбачено Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», врегульоване на рівні Примірного статуту територіальної громади.¹⁹ Це форма участі громадян у діяльності органу влади (додаток В).

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ЇЇ ЧАСТИНИ)

Під час розроблення проекту програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) враховуються отримані вихідні дані, відомості відповідних кадастрів і реєстрів, інформаційних систем, відомості щодо державних інтересів, інтересів суміжних територіальних громад, а також

пропозиції громадськості до проекту такої програми за результатами їх розгляду робочою групою за участю розробника (отриманих як після оприлюднення рішення щодо розроблення програми, так і після оприлюднення проекту програми).

¹⁹ Примірний Статут територіальної громади, <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2018/09/Primirny-Statut-teritorialnoyi-gromadi.pdf>.

Програма комплексного відновлення території ТГ включає такі частини:

1

Загальний опис населеного пункту (території), для якого (якої) вона розробляється, зокрема:

Географічне розташування — передбачає опис фізико-географічних характеристик

Опис території (площа, рельєф), розташування відносно інших адміністративних об'єктів. Для належного заповнення цього розділу слід керуватися Національним стандартом географічної інформації — еталонна модель,²⁰ Законом України «Про географічні назви»,²¹ Законом України «Про національну інфосистему геопросторових даних»²² тощо.

Загальна економічна оцінка

Фактична ситуація розвитку економіки та бізнесу, зміни динаміки та структури суб'єктів господарювання (СГД, МП, ФОП тощо), обсягів виготовленої продукції та наданих послуг, рівень та географія експорту/імпорту, рівень і структура прямих іноземних інвестицій за країнами походження та видами діяльності, інвестиції в основний капітал, підприємства, які мають найбільші темпи зростання обсягів виробництва та збуту, бюджетоутворюючий сектор, основні та додаткові надходження до місцевих бюджетів,

частка прибуткових підприємств, бюджет міста та фонд розвитку.

Загальна екологічна оцінка

Якість повітря та рівень його забруднення, якість води, викиди шкідливих речовин в атмосферу, переробка та видалення відходів, обсяг вироблених відходів та вартість їх утилізації.²³

Кількість постійного населення — можна отримати із Демографічного реєстру

Кількість тимчасово переміщеного населення — можна отримати із реєстру внутрішньо переміщених осіб

Відповідно до Інструкції з ведення погосподарського обліку в сільських, селищних та міських радах,²⁴ раз на рік, до 18 січня, організовується оновлення даних щодо погосподарського обліку. Відповідно громадам до 18 січня кожного року слід підготувати оновлені дані.

2

Інформація про наявність містобудівної документації на території територіальної громади (її частини), аналіз щодо її актуальності та ступінь її реалізації

Відповідно до Постанови КМУ від 25 травня 2011 р. № 559 Про містобудівний кадастр,²⁵ публічні інформаційні ресурси

²⁰ Географічна інформація — еталонна модель. — Комплекс стандартів «Географічна інформація — геоматика». — Офіційне видання Держспоживстандарту України, 2005, https://gki.com.ua/files/page/DSTU_ISO_19101.pdf.

²¹ Закон України «Про географічні назви», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2604-15#Text>.

²² Закон України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-20#Text>.

²³ Планування розвитку територіальних громад. — Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування, <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/1plangrweb.pdf>.

²⁴ Інструкція з ведення погосподарського обліку в сільських, селищних та міських радах, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0689-16#Text>.

²⁵ Положення про містобудівний кадастр, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-2011-%D0%BF#Text>.

містобудівного кадастру — відкрита електронна топографічна основа та частина відкритих інформаційних ресурсів містобудівного кадастру, до яких відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та Положення про містобудівний кадастр забезпечується загальний доступ шляхом їх розміщення в мережі геопорталів усіх рівнів, на вебсайтах органів місцевого самоврядування та посилання, які друкуються у місцевих періодичних засобах масової інформації.

Комплексність, повнота та достовірність даних системи містобудівного кадастру повинні забезпечувати:

- прийняття управлінських рішень щодо формування безпечного середовища життєдіяльності населення, захисту території від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру,
- запобігання надмірній концентрації на певній території населення та об'єктів виробництва, зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища, ефективне і надійне функціонування об'єктів будівництва та інженерно-транспортної інфраструктури, охорону та раціональне використання природних ресурсів і територій з особливим статусом, у тому числі ландшафтів, об'єктів історико-культурної спадщини, земель сільськогосподарського призначення, водних ресурсів і лісів в інтересах сталого розвитку території.

Складовою частиною містобудівного кадастру є Єдина державна електронна система у сфері будівництва. Суб'єкти ведення містобудівного кадастру не можуть вимагати від фізичних та юридичних осіб документи

або інформацію, що внесена або підлягає внесенню до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва. Такі документи та інформація отримуються без участі фізичних та юридичних осіб шляхом взаємодії з Єдиною державною електронною системою у сфері будівництва.

Слід звернути увагу, що в організаційній структурі системи містобудівного кадастру органи місцевого самоврядування, комунальні підприємства і служби експлуатації відповідають за дані щодо одиниць обліку територіальних об'єктів (транспорт, об'єкти капітального будівництва, зелені насадження та об'єкти благоустрою території, інженерні комунікації, території з потенційним впливом небезпечних природних і техногенних процесів тощо). У той час є інші суб'єкти, які відповідають у межах своїх повноважень за постачання інформаційних ресурсів для системи містобудівного кадастру, в тому числі:

Мінрегіон — за цифрові масиви профільних геопросторових даних містобудівної та проектної документації, матеріали завершеного будівництва, інформаційні ресурси будівельних норм, державних стандартів і правил;

Держгеокадастр — за топографо-геодезичні та картографічні матеріали на відповідні одиниці обліку територіального об'єкта у вигляді наборів геопросторових даних, за документацію із землеустрою та за дані державного земельного кадастру;

Міндовкілля — за інформацію про використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, формування, збереження і використання національної екологічної мережі, регіональні кадастри природних

ресурсів, територіальне розповсюдження та умови використання природних ресурсів, екологічний стан та встановлені відповідні обмеження на охоронюваних природних територіях, дані з державних кадастрів родовищ та проявів корисних копалин та інформацію з Державного фонду родовищ корисних копалин України і Державного фонду надр;

Держводагентство — за інформацію про використання водних ресурсів, ведення державного обліку водокористування та державного водного кадастру, про діяльність з проектування, будівництва і реконструкції систем захисту від шкідливої дії вод, групових і локальних водопроводів, систем водопостачання та каналізації у сільській місцевості, гідротехнічних споруд і каналів, меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури, водогосподарських об'єктів багатocільового використання;

Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагентство) — за інформацію про облік лісів та державний лісовий кадастр, лісовпорядкування та мисливське впорядкування;

ДСНС — за інформацію про надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру, які спричинили зміну об'єктів місцевості;

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (Мінінфраструктури) — за інформацію про діяльність в області будівництва та експлуатації транспортної інфраструктури (фактичної та на перспективу), про туристичні ресурси України, дані з Державного кадастру природних територій курортів України;

Міністерство культури та інформаційної політики України (Мінкультури) — за дані обліку об'єктів культурної спадщини;

МОЗ — за дані з Державного кадастру природних лікувальних ресурсів;

проектні, вишукувальні та будівельні організації — за матеріали і дані щодо проведених проектних інженерно-геодезичних, інженерно-геологічних будівельних та інших вишукувальних робіт та інформацію про встановлені обмеження використання території в затверджених проектах;

органи державної статистики — за відомості щодо галузевої структури господарства територіального об'єкта, населення, наявності та споживання природних ресурсів тощо;

орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань архітектури, структурні підрозділи обласних, районних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій з питань містобудування та архітектури — за відомості про містобудівну документацію, що зазначені в абзацах дев'ятому — тринадцятому пункту 27 Положення;

галузеві кадастрові та інші інформаційні служби — за дані, що стосуються відповідних одиниць обліку територіальних об'єктів.

Оскільки Положення про містобудівний кадастр не містить окремого розділу про сільські та селищні кадастри, припускаємо, що їх ведення слід здійснювати аналогічно до міського та районного кадастрів, із врахуванням результатів децентралізації.

3

Аналіз негативних впливів (зокрема, бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій), що призвели до необхідності розроблення програми

Аналітичний матеріал необхідно напрацювати самостійно, із залученням відповідних фахівців на підставі фактичних даних та наданих вихідних даних із врахуванням потреб громади. Відповідно до Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджених Постановою КМУ від 20 березня 2022 р. № 326, Методики визначення збитків, заподіяних внаслідок забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами, затвердженої наказом Міндовкілля від 21.07.2022 № 252, Методики визначення шкоди та збитків завданих земельному фонду України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженої наказом Міндовкілля від 18.05.2022 № 295, Методики визначення шкоди та збитків завданих земельному фонду України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженої Міністерством аграрної політики та продовольства України від 18.05.2022 № 295.

4

Аналіз негативних впливів, що призвели до необхідності розроблення програми, на традиційний характер середовища, історичні ареали населених місць, об'єкти культурної спадщини, довкілля, природоохоронні території та об'єкти

Аналітичний матеріал необхідно напрацювати самостійно на підставі фактичних даних

та наданих вихідних даних із врахуванням потреб громади.

5

Аналіз ресурсів території для відновлення життєдіяльності території територіальної громади (її частини)

Аналітичний матеріал необхідно напрацювати самостійно на підставі фактичних даних та наданих вихідних даних із врахуванням потреб громади.

6

Інформація щодо необхідності підготовки території (зокрема, здійснення розмінування, демонтажу зруйнованих будівель та споруд, рекультивативної земель)

Такий аналіз територіальна громада може здійснити відповідно до даних, отриманих від ДСНС, а також відповідно до Порядку реалізації експериментального проекту щодо моніторингу завданих пошкоджень та руйнувань за регіонами України внаслідок збройної агресії Російської Федерації на основі геоінформаційної системи.

7

Інформація про шкоду, заподіяну бойовими діями, терористичними актами, диверсіями, надзвичайними ситуаціями:

- об'єктам житлової нерухомості та об'єктам громадського призначення;
- об'єктам виробничого комплексу (промисловості, сільського господарства тощо);
- об'єктам соціальної сфери;
- об'єктам культурної спадщини та культурної інфраструктури;

- об'єктам житлово-комунального господарства;
- об'єктам інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, інфраструктури електронних комунікаційних мереж, об'єктів водогосподарської інфраструктури (зокрема, інженерної інфраструктури меліоративних систем);
- навколишньому природному середовищу та природним ресурсам;
- захисним спорудам цивільного захисту;
- іншим об'єктам, що мають вплив на життєдіяльність відповідної території територіальної громади (її частини) (за наявності).

Органи місцевого самоврядування, а в разі їх відсутності — обласні військові адміністрації, організують проведення обстеження пошкодженого або зруйнованого житла, обліковують його, складають і затверджують списки постраждалих на відповідній території та видають довідки про визнання особи постраждалою внаслідок надзвичайної ситуації.

Наразі в Україні одночасно функціонують кілька сучасних цифрових ресурсів (майданчиків), за допомогою яких пропонується поширювати здобуті фото- і відеодокази збройної агресії РФ проти України. Серед них: warcrimes.gov.ua, damaged.in.ua, culturecrimes.mkp.gov.ua, diia.gov.ua/services/poshkodzhene-majno.

Порядком визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 р. № 951), виконавчим комітетам сілських, селищних та міських рад надано

право проводити аналітичну і стандартизовану оцінку шкоди та збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації. Додатково див. п. 3 опису, що вище.

8

Інформація щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення пошкоджених об'єктів шляхом виконання робіт з реконструкції, реставрації, капітального чи поточного ремонту

Комплексне питання, яке слід приймати із залученням представників різних органів влади, зокрема, ДСНС, по кожному об'єкту та кожній сфері в індивідуальному порядку.

4

Обґрунтовані пропозиції щодо відновлення навколишнього природного середовища, збереження та розвитку природоохоронних територій та об'єктів

Це питання слід розглянути спільно із Департаментами екології та природних ресурсів відповідної області, а також адміністраціями об'єктів природно-заповідного фонду, які є неподалік.

10

Інформація щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення об'єктів шляхом нового будівництва або пропозиції щодо будівництва нових об'єктів замість тих, що зазнали пошкоджень або зруйновані, з визначенням застосування проектів повторного використання та розроблення індивідуальних проектних рішень

Це питання слід розглядати через призму принципу «відбудувати краще, ніж було» та враховуючи вимоги до інженерних заходів щодо безпеки територій та об'єктів, що повинні надати у ДСНС.

11

Інформація щодо необхідних заходів інженерної підготовки та інженерного захисту території

Таку інформацію доречно готувати спільно із працівниками ДСНС і відповідно до Кодексу цивільного захисту України.

Вимоги інженерно-технічних заходів цивільного захисту, дотримання яких обов'язкове під час розроблення містобудівної та проектної документації, визначаються відповідно до Закону України «Про будівельні норми».

Існують ДБН різного характеру, зокрема, щодо інженерного захисту територій. ДБН В.1.1–46:2017 Інженерний захист територій, будівель і споруд від зсувів та обвалів. Основні положення, ДБН В.1.1–25–2009 Захист від підтоплень і затоплень.

12

Обґрунтовані пропозиції щодо доцільності зміни функціонального призначення територій територіальної громади (її частини) з урахуванням існуючої забудови та наявної містобудівної документації

Виконувати відповідно до вимог порядків визначення функціональних призначень територій, реальних потреб щодо зміни,

із суворим дотриманням вимог охорони довкілля та принципу «відбудувати краще, ніж було».

13

Пропозиції щодо внесення змін або розроблення містобудівної документації на місцевому рівні

Такі пропозиції можуть бути поданими будь-якою особою та прийматися по мірі обґрунтованої необхідності.

14

Обґрунтовані пропозиції щодо перенесення об'єктів виробничої сфери

Таке обґрунтування може базуватися на різних обставинах. Зокрема, це може бути інформація на сайті Фонду державного майна України, у розділі «Перелік вільних виробничих площ», які можуть використовуватися переміщеними підприємствами, пропозиції бізнесу чи інвесторів.²⁶

15

Загальні підходи та пропозиції щодо комплексного відновлення, розвитку території територіальної громади (її частини) та заходи для їх реалізації з визначенням пріоритетності, з урахуванням норм і нормативів щодо просторового планування та землекористування, захисту навколишнього природного середовища та природних ресурсів, забезпечення населення закладами і послугами, що в них надаються, охорони культурної спадщини, розвитку транспорту та інженерної інфраструктури тощо

²⁶ Перелік вільних виробничих площ, <https://www.spfu.gov.ua/ua/content/spf-perelik-vilnykh-vyrobnychykh-ploshch-yaki-mozhut-vykorystuvatsya-peremishchenymy-pidpryyemstvamy.html>.

Напрацювання робочої групи відповідної громади. Відповідно до наказу Мінрегіонбуду від 02.12.2010 № 470 «Про створення та забезпечення функціонування Центрального фонду будівельних норм», виконання функцій із зберігання та забезпечення функціонування Центрального фонду будівельних норм покладено на Державне підприємство «Укрархбудінформ» (03037, м. Київ, вул. М. Кривоноса, 2 А, тел. 249–36–20, електронна пошта: uabi90@ukr.net).

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 23 червня 2010 р. № 483 «Про затвердження Положення про центральний фонд будівельних норм та Типового положення про фонд галузевих будівельних норм», утримувач Центрального фонду відповідно до покладених на нього завдань забезпечує підготовку текстів державних будівельних норм до видання, а також поширення та офіційне оприлюднення текстів державних будівельних норм.

При виданні державних будівельних норм ДП «Укрархбудінформ» несе відповідальність за відповідність офіційного тексту контрольному примірнику державних будівельних норм, що зберігається у Центральному фонді.

У разі видання, відтворення чи розповсюдження державних будівельних норм іншою юридичною або фізичною особою ДП «Укрархбудінформ» не несе відповідальності за невідповідність тексту розповсюдженого документа його офіційному тексту чи за наслідки, спричинені застосуванням розповсюдженого документа.

16

Попередній фінансово-економічний розрахунок для забезпечення заходів комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)

Будь-який нормативно-правовий або законодавчий акт має цінність тільки у випадку його фактичного застосування/реалізації. Одна з найбільших перешкод для цього — відсутність фінансового обґрунтування для реалізації передбачених проектом акта дій. Розроблення проекту акта є способом не лише дізнатися, що саме його розробник вважає своїми головними проблемами і яким чином бажає розв'язати ці проблеми, а й способом належного середньострокового бюджетного планування, необхідного для здійснення бажаних змін.

Розробник проекту акта оцінює ресурси, потрібні для виконання завдань, та розраховує надходження/витрати, у тому числі визначає потребу фінансування з державного та/або місцевих бюджетів та проводить необхідні фінансово-економічні розрахунки за формою, визначеною у Додатку до Методики проведення фінансово-економічних розрахунків²⁷ при підготовці проекту акта Кабінету Міністрів України та законопроекту, що вноситься у порядку законодавчої ініціативи Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України.

Фінансово-економічні розрахунки обов'язково додаються розробником до пояснювальної записки до проекту акта.

²⁷ Методика проведення фінансово-економічних розрахунків при підготовці проекту акта Кабінету Міністрів України та законопроекту, що вноситься у порядку законодавчої ініціативи Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0297-08#Text>.

17

Пропозиції щодо джерел фінансування заходів для забезпечення комплексного відновлення території

Напрацювання робочої групи відповідної громади. Фінансування робіт з розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) здійснюється за рахунок бюджетних коштів, міжнародної технічної та/або поворотної чи безповоротної фінансової допомоги міжнародних організацій.

Відповідно до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів у рамках Програми з відновлення України,²⁸ що передбачена Фінансовою угодою «Програма

з відновлення України» між Україною та Європейським інвестиційним банком,²⁹ на це виділяються кошти.

Для полегшення залучення громадами коштів зовнішніх донорів в Міністерстві розвитку громад та територій створена служба підтримки міжнародної технічної допомоги, яка надає поради та роз'яснення на кожному етапі впровадження Програми з відновлення України (від початкового формування проекту до його завершення) та Надзвичайної кредитної програми для відновлення України.

У разі виникнення питань можна звертатись на електронну пошту urp.help.desk.org@gmail.com за формою (додаток Г).

ПЛАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Невід'ємною складовою програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) є план реалізації такої програми, який включає перелік та зміст заходів, їх відповідальних виконавців, строки та індикатори їх реалізації.

Наказ Мінрегіону від 02.11.2022 № 198 «Про утворення Експертної робочої групи з питань ініціювання, підготовки, супроводження та реалізації спільних з Європейським інвестиційним банком проектів у рамках Програми з відновлення України».³⁰

²⁸ Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів у рамках Програми з відновлення України, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1324-2021-%D0%BF#Text>.

²⁹ Програма з відновлення України — Фінансова угода між Україною та Європейським інвестиційним банком, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971_002-20#n27.

³⁰ Наказ Мінрегіону від 02.11.2022 № 198 «Про утворення Експертної робочої групи з питань ініціювання, підготовки, супроводження та реалізації спільних з Європейським інвестиційним банком проектів у рамках Програми з відновлення України», <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/international-cooperation/spivpracya-z-mizhnarodnyimi-finansovymy-organizaciyamy/evropejskij-investytsijnyj-bank/programa-z-vidnovlennya-ukrayiny/nakaz-minregionu-vid-02-11-2022-%e2%84%96-198-pro-utvorennya-ekspertnoyi-robochoyi-grupy-z-pytan-inicziyuvannya-pidgotovky-suprovodzhennya-ta-realizaciyi-spilnyh-z-evropejskym-investytsijnym/>.

IV. ПОГОДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО НЕЇ

ПОГОДЖЕННЯ УПОВНОВАЖЕНИМ ОРГАНОМ МІСТОБУДУВАННЯ ТА АРХІТЕКТУРИ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Проект програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) перед проведенням громадського обговорення підлягає погодженню уповноваженим органом містобудування та архітектури облдержадміністрації протягом 10 календарних днів з дня його надходження (крім програм комплексного відновлення територій територіальних громад (їх частини) для м. Київ та м. Севастополь).

Разом з проектом програми комплексного відновлення території ТГ до уповноваженого органу містобудування та архітектури облдержадміністрації надаються копії відповідей на запити щодо врахування інтересів суміжних територіальних громад, а також інформація щодо врахування пропозицій громадськості, отриманих під час розроблення проекту програми.

У разі необхідності за пропозицією уповноваженого органу містобудування та архітектури облдержадміністрації та за рішенням голови облдержадміністрації до опрацювання проекту програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) уповноваженим органом містобудування та архітектури можуть залучатися

інші структурні підрозділи облдержадміністрації (зокрема, з питань економіки та інвестицій, захисту навколишнього природного середовища та природних ресурсів, охорони культурної спадщини, освіти, культури, охорони здоров'я, транспорту та інфраструктури), що не впливає на загальний строк погодження проекту програми, зазначений в абзаці першому цього пункту.

У разі, якщо у зазначений строк уповноваженим органом містобудування та архітектури облдержадміністрації не надано погодження проекту програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) або не надано обґрунтованої відмови у його погодженні, проект програми вважається таким, що погоджено уповноваженим органом містобудування та архітектури облдержадміністрації.

У разі, якщо за результатами громадського обговорення до проекту програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) були внесені зміни (крім редакційних), він підлягає повторному погодженню уповноваженим органом містобудування та архітектури облдержадміністрації протягом трьох робочих днів.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ІІ ЧАСТИНИ)

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад з метою забезпечення публічності та прозорості розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) забезпечують:

- 1) оприлюднення прийнятих рішень щодо розроблення програми комплексного відновлення території ТГ на своєму офіційному вебсайті та на порталі електронної системи;
- 2) оприлюднення проекту програми комплексного відновлення території ТГ на своєму офіційному вебсайті та на порталі електронної системи із зазначенням строку подання пропозицій громадськості до проекту. Такий строк не може становити менше 15 календарних днів з дня оприлюднення відповідного проекту;
- 3) реєстрацію, розгляд та врахування пропозицій громадськості до проекту програми комплексного відновлення території ТГ (отриманих як після оприлюднення рішення щодо розроблення програми комплексного відновлення області, так і після оприлюднення проекту програми комплексного відновлення області). Розгляд таких пропозицій здійснюється на засіданні робочої групи;
- 4) узгодження спірних питань з громадськістю (здійснюється шляхом розгляду на засіданні робочої групи);
- 5) оприлюднення на своєму офіційному вебсайті та на порталі електронної системи результатів розгляду пропозицій громадськості до проекту програми комплексного

відновлення території ТГ протягом 7 календарних днів з дня їх розгляду.

Реєстрація пропозицій громадськості до проекту програми комплексного відновлення області здійснюється відповідно до правил організації діловодства, затверджених у встановленому законодавством порядку.

Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради готує звіт за результатами розгляду пропозицій громадськості до проекту програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) (отриманих як після оприлюднення рішення щодо розроблення, так і після оприлюднення проекту програми), який містить перелік пропозицій громадськості, рішення робочої групи щодо їх врахування, часткового врахування або обґрунтованого відхилення, за необхідності забезпечує доопрацювання проекту програми комплексного відновлення території ТГ відповідно до врахованих пропозицій громадськості.

Звіт про громадське обговорення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) затверджує керівник виконавчого органу сільської, селищної, міської ради.

Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради протягом п'яти робочих днів з дня оприлюднення звіту про громадське обговорення проекту програми комплексного відновлення території ТГ вносить його на розгляд відповідної сільської, селищної, міської ради.

ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПРОГРАМ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ІІ ЧАСТИНИ)

У разі отримання додаткових даних, що можуть вплинути на зміст програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини), за рішенням

облдержадміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради допускається розроблення змін до такої програми.

Додаток А

Авторський зразок документа

ПРОЕКТ

**Іванківська селищна рада
Іванківського району Хмельницької області
Восьме скликання**

РІШЕННЯ

_____ 2023 року Іванків

№ _____ /2023

Про розроблення програми
комплексного відновлення території
Іванківської громади (її частини)

З метою забезпечення розроблення програми комплексного відновлення території Іванківської громади (її частини), з урахуванням положень Конституції України та законодавства України, зокрема, Закону України «Про засади регіональної політики», ст. 15–2 Закону України «Про регулювання містобудівної документації», Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки, Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки та Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них, відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», селищна рада

ВИРІШИЛА:

1. Утворити робочу групу з розробки програми комплексного відновлення території Іванківської громади (її частини), згідно з додатком 1.
2. Донести зміст рішення до відома обласної державної адміністрації (зазначити назву області), шляхом надсилання його копії. Рішення опублікувати на офіційних сторінках ради, поширити у соціальних мережах, а також через засоби масової інформації із зазначенням, що пропозиції від громадськості приймаються впродовж 30 календарних днів з моменту оприлюднення рішення, але не пізніше ДАТА (вказати дату).
3. Участь громадськості у розробленні програми комплексного відновлення території Іванківської громади (її частини) буде забезпечена шляхом утворення тимчасового консультативно-дорадчого органу з питань розроблення програм комплексного відновлення території Іванківської громади (її частини).
4. Контроль за виконанням рішення покласти на першого заступника голови Іванківської громади (зазначити ПІБ).

_____

Дата

_____

Підпис

_____

Селищний голова ПІБ

Додаток 1

**Склад робочої групи
з розроблення програми комплексного відновлення території громади**

Посада, назва установи	Прізвище, ім'я, по батькові
Голова виконкому	
Представник лікарні	
Уповноважений з цивільного захисту	
І т. д. (бажано не більше 7 осіб)	

Додаток Б

Авторський зразок документа

ПРОЕКТ

ЗАПИТ НА ВИХІДНІ ДАНІ

(Запит формується як лист на бланку громади)

Кому: *вказати адресата*

Назва громади селищна рада висловлює свою повагу та з метою забезпечення розроблення програми комплексного відновлення території *Назва громади (її частини)*, з урахуванням положень Конституції України та законодавства України, зокрема, Закону України «Про засади регіональної політики», ст. 15–2 Закону України «Про регулювання містобудівної документації», Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки та Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки та Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них, відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» просить надати вихідні дані для розроблення такої програми.

Відповідь просимо надати шляхом надання нам доступів до реєстрів, кадастрів тощо, де міститься запитувана інформація, а також шляхом надання своїх пропозицій, зауважень для включення у план відновлення. Також просимо надати інформацію щодо врахування інтересів суміжних громад.

Інформацію можна надати на таку адресу: *вказати адресу*

Контактна особа: *вказати ПІБ, електронну поштову скриньку, контактний номер телефону*

Дата

Підпис

Посада ПІБ

Додаток В

Авторський зразок документа

ПРОЕКТ

**Іванківська сільська рада
Іванківського району Хмельницької області
Виконавчий комітет**

РІШЕННЯ

_____ 2023 року Іванків

№ _____ /2023

Про утворення Консультативно-дорадчого органу
з питань відновлення територій

Про створення Консультативно-дорадчого органу з питань розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)

Зважаючи на ті впливи, що зазнала наша територіальна громада унаслідок воєнних дій, керуючись Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про засади регіональної політики», ст. 15–2 Закону України «Про регулювання містобудівної документації», Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки та Планом заходів на 2021–2023 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, Порядком розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них, виконавчий комітет Іванківської сільської ради

ВИРІШИВ:

1. Утворити Консультативно-дорадчий орган з питань розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини).
2. Затвердити персональний склад Консультативно-дорадчого органу з питань розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) (додається — Додаток 1).
3. Затвердити Положення про Консультативно-дорадчий орган з питань розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) (додається — Додаток 2).
4. Контроль за виконанням рішення залишається за сільським головою ПІБ та старостами (перерахувати ПІБ, назву населеного пункту).

_____

Дата

_____

Підпис

_____

Сільський голова ПІБ

Додаток 1

до рішення виконавчого комітету Іванківської сільської ради
від 2023 року № _____

СКЛАД КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧОГО ОРГАНУ
з питань розроблення програми комплексного відновлення території
територіальної громади (її частини)

Посада, назва установи	ПІБ, контактні дані
Голова	
Старости	
Землевпорядник	
Архітектор	
Цивільний захист	
Екологічний інспектор	
Представники діючих підприємств, потенційні інвестори	
Представники навчальних закладів	
Представники медичних закладів	
Представники лісових господарств	
Представники водних управлінь	
Представники території ПЗФ (природно заповідного фонду, зокрема, національні природні парки, заказники, заповідники тощо)	
Представники громадських організацій	
Інші (загальна кількість учасників не має перевищувати 21 особу)	

Якщо якісний склад дорадчого органу передбачає можливість залучити лише 1-го представника від групи, у положенні доречно вказати порядок обрання такого представника. Наприклад, є 10 діючих підприємств — вони повинні делегувати до робочої групи представника, надіславши відповідного листа. У разі неможливості обрання одного делегата, на зустрічі кожного разу може бути інший представник від одного із підприємств відповідно до узгодженої ротації. Неявка на засідання КДО не перешкоджає проведенню засідання, якщо на нього прийшло більше від половини затвердженого складу. Комунікація відбувається на всіх учасників КДО — надсилаються протоколи та інші робочі матеріали. Рішення приймається більшістю від кількості присутніх.

Додаток 2

до рішення виконавчого комітету Іванківської сільської ради
від 2023 року № _____

ПОЛОЖЕННЯ

Консультативно-дорадчого органу з розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)

1. Консультативно-дорадчий орган з питань розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини).

Дорадчий орган є тимчасово діючим органом, що утворюється при виконавчому комітеті Іванківської сільської ради з метою розробки, реалізації та коригування програми комплексного відновлення території Іванківської громади.

2. У своїй діяльності Дорадчий орган керується Конституцією, законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями Іванківської сільської ради та її виконавчого комітету, розпорядженнями голови, іншими нормативно-правовими актами України та цим Положенням.

3. Метою створення Дорадчого органу є забезпечення представлення заінтересованих осіб та громадськості під час розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини).

4. Основні завдання Дорадчого органу: *зазначити*

5. Повноваження Дорадчого органу: *зазначити*

6. Дорадчий орган має право: *зазначити*

7. Склад Дорадчого органу затверджується рішенням виконавчого комітету сільської ради.

8. Організація роботи. Робочим органом тимчасової дорадчої комісії є засідання.

Додаток Г

ФОРМА ЗАПИТУ до служби підтримки ПВУ-НКПВУ

Кінцевий бенефіціар (місцева державна адміністрація, орган місцевого самоврядування, державне чи комунальне підприємство)	
Відповідальна особа	
Контактні дані; Електронна пошта; Мобільний номер тел.	
Ідентифікатор субпроекту або Довідковий номер заявки	
Місцезнаходження об'єкту	
Назва об'єкту / будівлі	
Сектор (охорона здоров'я, освіта, соціальна діяльність, інфраструктура)	
Характер запиту (поставити галочку або виділити)	☐ Заявка на участь ☐ Закупівлі ☐ Навколишнє середовище та соціальні питання ☐ Оплата та фінансування ☐ Будівництво ☐ Підсумковий звіт
Опишіть характер запиту про допомогу та додайте відповідні файли (за потреби).	

КОРИСНІ ДЖЕРЕЛА:

I. АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Аналітична доповідь «Про стан і необхідність удосконалення нормативно-правової бази щодо оцінки збитків та функціонування державного реєстру пошкодженого та знищеного майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України. Практичний досвід та рекомендації», <https://rm.coe.int/council-of-europe-analytical-report-2022-for-the-site/1680a8eee2>.
2. Проблематика документального оформлення, визначення шкоди та відшкодування збитків, завданих Україні та її громадянам внаслідок збройної агресії Російської Федерації. Тези науково-практичної конференції, м. Харків, 22 червня 2022 р., http://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/zbirniki_konf/Tezi_konf_22_06_2022.pdf.
3. Україна. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення, https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/zvit-shvydka-oczinka-zavdanoyi-shkody-ta-potreb-na-vidnovlennya_ukr-1.pdf.
4. Ecodozor platform for monitoring war-related environmental damage and risks in Ukraine, <https://zoinet.org/product/ecodozor/>.
5. Пошкодження населених пунктів, <http://bit.ly/3GcKN99> (додатково дивитись <https://zoinet.org/products/>, тема «War on Ukraine»).
6. Порушення роботи промисловості та інфраструктури, <https://bit.ly/3VI5dCk>.
7. Executice Summary. Reaserch of the Donbas Tailings Storage Facilities Current State and Their Possible Emergency Impact on Water Bodies Under the Military Actions, https://media.voog.com/0000/0036/1658/files/SUMMARY_Donbas%20TSFs_OSCE_published_eng.pdf.
8. Збитки та втрати, завдані війною. Вебінар 1. Документування й оцінка збитків, https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ua/Documents/webinar/presentation_damages.pdf.
9. Матеріали 24 робочих груп: план заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України, перелік пропозицій щодо пріоритетних реформ та стратегічних ініціатив, проектів нормативно-правових актів, прийняття і реалізація яких є необхідними для ефективної роботи та відновлення України у воєнний і післявоєнний періоди, <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi>.
10. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України — К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. — 256 с., <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/1plangrweb.pdf>.
11. Посібник із визначення потреб населення об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах / Практичні рекомендації — Київ, 2019, <https://naiu.org.ua/posibnyk-iz-vyznachennya-potreb-naselennya-ob-yednanoyi-terytorialnoyi-gromady-u-sotsialnyh-poslugah-praktychni-rekomendatsiyi/>.

12. Про ініціювання розроблення проекту програми комплексного відновлення території Київської області. Розпорядження від 01.07.2022, № 368. Дата оприлюднення: 01.07.2022, <https://koda.gov.ua/normdoc/pro-inicziyuvannya-rozroblennya-proyektu-programy-kompleksnogo-vidnovlennya-terytoriyi-kyivskoyi-oblasti/>.
13. Методичний посібник з оцінювання потреб ВПО у громадах, <https://rm.coe.int/manual-needs-assessment-idps/16809f43da>.
14. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / за ред. Кравціва В. С., Сторонянської І. З. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України, 2020. 531 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»), <https://ird.gov.ua/irdp/p20200001.pdf>.

II. ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ

15. Закон України «Про фонд енергоефективності», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2095-19#Text>.
16. Положення про Консультативну раду з питань місцевого самоврядування, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/19-%D1%80%D0%B3#Text>.
17. Європейська хартія місцевого самоврядування, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text.
18. Стратегія реформування державного управління України на 2022–2025 роки, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>.
19. Про Конгрес місцевих та регіональних влад при Президентіві України, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/73/2021#Text>.
20. Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-%D0%BF#Text>.
21. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>.